

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 września 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. dla I. W., jako podstawę wymiaru przyjęto kwotę 275,19 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 22,54 % (wyliczony za lata 1986 – 1995), z uwzględnieniem 42 miesięcy okresów składkowych, 33 miesięcy okresów nieskładkowych, współczynnika proporcjonalnego wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – 38,66%, 24 % kwoty bazowej – 293,01 zł, średniego dalszego trwania życia – 209 miesięcy. Kapitał początkowy ustalono mnożąc 24% kwoty bazowej, czyli 293,01 złotych przez współczynnik 38,66 % oraz pomnożenie 1,3% podstawy wymiaru kapitału w wysokości 275,19 złotych za każdy rok okresów składkowych i pomnożenie 0,7% podstawy wymiaru w wysokości 275,19 złotych za każdy rok okresów nieskładkowych, a następnie dodanie obliczonych w ten sposób poszczególnych kwot, co dało wynik w wysokości 135,35 złotych. Tak obliczoną wartość pomnożono przez liczbę miesięcy średniego dalszego trwania życia, co pozwoliło na ustalenie wartości kapitału początkowego w kwocie 28.288,15 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu:

- 8.12.1987 – 31.08.1991, gdyż przedłożony środek dowodowy budzi wątpliwości.

/decyzja – k. 51 akt ZUS/

Decyzją z dnia 22 września 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z urzędu w związku z przeliczeniem kapitału początkowego przeliczył zaliczkę na poczet przysługującej I. W. emerytury od 22.05.2021 r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne i kapitału początkowego, zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura została obliczona jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę.

Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 33686,78 zł
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 135172,77 zł;
- kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie 53500,03 zł
- średnie dalsze trwanie życia 247,70 miesięcy;
- wyliczona kwota emerytury wynosi 681,71 zł

Emerytury nie podwyższa się do minimalnej emerytury z uwagi na brak 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

/decyzja k. 57 - 59 w aktach ZUS/.

W dniu 9 listopada 2022 roku I. W. wniosła odwołanie od obu decyzji domagając się uwzględnienia w kapitale początkowym i emeryturze okresów: 8.12.1987 – 31.08.1991, 7.12.1987 – 31.08.1991 oraz 1.09.1992 – 31.08.1994 oraz o zasądzenie kosztów procesu.

/odwołanie – k. 4/.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołań, argumentując jak w zaskarżonych decyzjach, wskazując, że przedstawione świadectwo nie zawiera wymiaru czasu pracy i innych informacji dotyczących zatrudnienia, nadto zostało wystawione 30.08.1991 r

/odpowiedź na odwołanie – k. 13/.

Na rozprawie w dniu 17.02.2023 r wnioskodawczyni reprezentowana przez pełnomocnika oświadczyła, że popiera odwołanie wyłącznie do okresu: 7.12.1987 – 31.08.1991.

/e – protokół (...):02:04/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. W. urodziła się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawczyni była zatrudniona w 1987 roku w Szkole Podstawowej nr (...) w Ł. na stanowisku nauczyciela nauczania początkowego w wymiarze etatu. W związku z przeprowadzką złożyła wniosek o przeniesienie do Szkoły Podstawowej nr (...) w Ż., gdzie została zatrudniona od 7 grudnia 1987 roku, w pełnym wymiarze godzin na stanowisku nauczyciela i świadczyła pracę.

W okresie 4.03.1989 r – 4.03.1990 miała udzielony urlop na poratowanie zdrowia.

Zostały wystawione zaświadczenia o niezdolności do pracy za okresy: 6.08. – 30.09.1990 oraz 1.10.-19.12.1990 r.

Wnioskodawczyni przebywała na urlopie macierzyńskim w okresie 6.08.1990 – 30.09.1990 oraz 1.10.1990 – 9.12.1990.

Dyrektor wyraził zgodę na urlop wychowawczy w okresie 3.02.1991 – 31.08.1992.

W dniu 30 sierpnia 1991 roku ubezpieczona wniosła o rozwiązanie umowy o pracę z dniem 31.08.1991 r, na co wyraził zgodę dyrektor placówki. W dniu 30.08.1991 dyrektor szkoły sporządził pismo, zgodnie z którym rozwiązał z dniem 31.08.1991 r stosunek pracy z ubezpieczoną na własną prośbę.

/umowa, angaż, dokumenty dotyczące przeniesienia, wnioski o urlop, wniosek o rozwiązanie umowy o pracę wraz z adnotacją dyrektora, pismo rozwiązujące umowę o pracę, wniosek o zatrudnienie, angaże, udzielenie urlopu – k. 64 – k. 39,40, 41,44,58, 62,65,71,72 – 78,80 – 82,84, wniosek o urlop wychowawczy wraz ze zgodą – k. 79, zaświadczenia o niezdolności do pracy – k. 61, informacje o urlopie macierzyńskim – k. 58,59, zeznania wnioskodawczyni – e prot. 00:04:03 w zw. 00:16:54, zeznania świadka K. W. 00:12:34/

W dniu 30 sierpnia 1991 r zostało wystawione świadectwo pracy dla I. W. za okres zatrudnienia od dnia 7 grudnia 1987 r do 31 sierpnia 1991 r, w Szkole Podstawowej nr (...) w Ż., na stanowisku nauczycielki, a stosunek pracy został rozwiązany na własną prośbę. (...) zawierał rubrykę dotyczącą wymiaru czasu pracy opisaną przez stwierdzenie "w przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy – podać ten wymiar". /świadectwo – k. 43 akt ZUS/

W dniu 28 lipca 2022 r I. W. złożyła wniosek o emeryturę.

/wniosek – k. 1 akt ZUS/

Decyzją z dnia 21 września 2022 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r dla I. W., jako podstawę wymiaru przyjęto kwotę 275,19 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 22,54 % (wyliczony za lata 1986 – 1995), z uwzględnieniem 42 miesięcy okresów składkowych, 33 miesięcy okresów nieskładkowych, współczynnika proporcjonalnego wieku oraz okresu

składkowego i nieskładkowego – 38,66%, 24 % kwoty bazowej – 293,01 zł, średniego dalszego trwania życia – 209 miesięcy. Kapitał początkowy ustalono mnożąc 24% kwoty bazowej, czyli 293,01 złotych przez współczynnik 38,66 % oraz pomnożenie 1,3% podstawy wymiaru kapitału w wysokości 275,19 złotych za każdy rok okresów składkowych i pomnożenie 0,7% podstawy wymiaru w wysokości 275,19 złotych za każdy rok okresów nieskładkowych, a następnie dodanie obliczonych w ten sposób poszczególnych kwot, co dało wynik w wysokości 135,35 złotych. Tak obliczoną wartość pomnożono przez liczbę miesięcy średniego dalszego trwania życia, co pozwoliło na ustalenie wartości kapitału początkowego w kwocie 28.288,15 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu:

- 8.12.1987 – 31.08.1991, gdyż przedłożony środek dowodowy budzi wątpliwości.

/decyzja – k. 51 akt ZUS/

Decyzją z dnia 22 września 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z urzędu w związku z przeliczeniem kapitału początkowego przeliczył zaliczkę na poczet przysługującej I. W. emerytury od 22.05.2021 r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne i kapitału początkowego, zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura została obliczona jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę.

Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 33686,78 zł
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 135172,77 zł;
- kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie 53500,03 zł
- średnie dalsze trwanie życia 247,70 miesięcy;
- wyliczona kwota emerytury wynosi 681,71 zł

Emerytury nie podwyższa się do minimalnej emerytury z uwagi na brak 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

/decyzja k. 57 - 59 w aktach ZUS/.

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną była okoliczność zaliczenia okresu zatrudnienia ostatecznie od dnia 7 grudnia 1987 roku do 31 sierpnia 1991 roku przy obliczeniu kapitału początkowego i emerytury.

Zgodnie z treścią przepisu art. 173 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r. poz. 504), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do art. 174 ust. 1 tejże ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Zgodnie z ust. 3 przywołanego artykułu, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Według ust. 3b w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2013 roku (w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Zgodnie natomiast z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 w/w ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz

4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

Zgodnie z art. 26 cytowanej ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Zgodnie z § 22. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ 1 z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe/Dz.U.2011.237.1412/, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

W postępowaniu sądowym nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne./tak SA w Szczecinie w wyroku z dnia 20 lipca 2016 r, III AUa 690/15, LEX nr 2121869 /

Z ustaleń wynika, że w dniu 30 sierpnia 1991 r zostało wystawione świadectwo pracy dla I. W. za okres zatrudnienia od dnia 7 grudnia 1987 r do 31 sierpnia 1991 r, w Szkole Podstawowej nr (...) w Ż., na stanowisku nauczycielki, a stosunek pracy został rozwiązany na własną prośbę. (...) zawierał rubrykę dotyczącą wymiaru czasu pracy opisaną przez stwierdzenie "w przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy – podać ten wymiar". Organ emerytalny zakwestionował autentyczność dokumentu, podniósł także datę wystawienia oraz brak wymiaru czasu pracy oraz brak informacji dotyczących zatrudnienia.

Na okoliczność zatrudnienia w spornym okresie Sąd przeprowadził dowód zeznań wnioskodawczyni oraz świadka, którzy zgodnie zeznali, że w spornym w okresie ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku nauczyciela. Okres zatrudnienia i wymiar czasu pracy został potwierdzony także dokumentacją osobową ubezpieczonej ze spornego okresu.

W ocenie Sądu powyższe zeznania zatem nie pozostają w sprzeczności z treścią dokumentów, a jedynie potwierdzają ich treść, a wymiar czasu pracy, czy błędna data na świadectwie pracy nie pozbawia powyższego dokumentu wiarygodności. Z ustaleń wynika bowiem, że do rozwiązania stosunku pracy doszło w dniu 31.08.1991 r, a ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadto druk świadectwa pracy zawierał tylko rubrykę, w której należało wpisać niepełny wymiar czasu pracy. Skoro takiego zapisu nie było, zatrudnienie miało charakter pełnoetatowy. Świadectwo pracy zawierało informacje do okresu trwania zatrudnienia i sposobu ustania stosunku pracy.

Organ rentowy nie zgłosił wniosków dowodowych mających wykazać okoliczności przeciwne.

W ocenie Sądu, zatem zasadne były zmiany zaskarżonych decyzji i ustalenie, że przy obliczeniu kapitału początkowego i emerytury należy zaliczyć dodatkowo okres zatrudnienia 7.12.1987 – 31.08.1991, na podstawie na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Okres ten został potraktowany jako całość, bez rozróżnienia na okres składkowy i nieskładkowy z uwagi na sposób określenia spornego okresu zarówno w decyzji kapitałowej jak i w żądaniu odwołania. Sprecyzowanie w spornym okresie okresów składkowych i nieskładkowych może być przedmiotem kolejnej decyzji, a następnie ewentualnego odwołania.

O kosztach zastępstwa procesowego wnioskodawczyni Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 1800 ze zm), uwzględniając okoliczność, że odwołanie dotyczyło dwóch decyzji.

.